

Betr.: Verwerking van chrysotielasbest in de VGP-fabriek te Wormer

1. Systematisch wetenschappelijk onderzoek, met name in de medische sfeer, heeft uitgewezen, dat het werken met asbest onder bepaalde omstandigheden gevaar voor de gezondheid kan opleveren. Naarmate de resultaten van deze onderzoeken bekend werden, is - o.m. in overleg met de Arbeidsinspectie - steeds groter aandacht besteed aan het tot een minimum terugbrengen van de mogelijkheden tot inademen van asbeststof binnen het bedrijf en daarbuiten.

Daartoe zijn maatregelen genomen, gericht op:

- het voorkomen van beschadigingen van asbestzendingen tijdens transport en opslag;
- het minimaliseren van het rondzweven van asbeststof gedurende de bewerking, in het bijzonder door het treffen van technische voorzieningen;
- het instrueren en van beschermende uitrusting voorzien van de betrokken werknemers;
- het terugdringen van de uitstoot van asbestvezels in de omgeving van de fabriek tot beneden het daartoe gestelde maximum.

Hieronder wordt op deze punten nader ingegaan, waarna een evaluatie van de huidige situatie wordt gegeven, onder aanduiding van de punten die naar het gevoelen van de directie voor de toekomst speciale aandacht verdienen.

2. Transport en opslag

Met de Canadese leveranciers van de asbest is overeengekomen, dat a) de in karton verpakte blokken asbest gepalletiseerd worden vervoerd in een aantal van 45 blokken per pallet; b) iedere last per pallet met krimpfolie omgeven is, ter bescherming tijdens het vervoer;

c) een en ander in gesloten containers wordt aangevoerd.

De palletisering maakt het mogelijk de pallets zonder verdere handelingen per heftruck naar de schaar tafels te transporteren. De functie van het bekleden met krimpfolie is zonder meer duidelijk, terwijl door de aanvoer in gesloten containers ongevallen tijdens het transport voorkomen worden, zoals zich in het verleden een enkele maal hebben voorgedaan, waarbij vrij grote hoeveelheden asbest op de openbare weg terechtgekomen zijn. Twee opmerkingen dienen hieraan te worden toegevoegd:

- a) Een der leveranciers beschikte tot dusverre niet over installaties tot het aanbrengen van krimpfolie. De betrokken maatschappij heeft inmiddels aan de door ons gestelde eis voldaan, zodat vanaf medio juli (?) alle aanvoer op de voorgeschreven wijze geschiedt.
- b) Ondanks de getroffen voorzorgsmaatregelen komt het voor, dat er blokken beschadigd aankomen. Het personeel heeft de instructie gekregen in zo'n geval de pallets met beschadigde blokken in een daarvoor speciaal vrijgemaakte hal af te laden, terwijl bovendien de verplichting bestaat om beschadigde pakken met plakband af te dichten.

Tenslotte wordt bij het transport per heftruck van de opslagplaats naar de verwerkingsplaats het beginsel van „first in first out“ toegepast, alweer ter vermindering van het risico van beschadiging van de opgeslagen voorraad grondstoffen.

3. De verwerking van de asbest

De technische voorzieningen zijn er met name op gericht de lucht af te zuigen op de plaatsen, waar asbeststof kan worden ingeademd. Voor een optimale werking van deze apparatuur wordt tevens op een aantal punten lucht ingeblazen in de richting van de afzuiginstallatie.

Dit is in de eerste plaats het geval bij het begin van het productieproces, waar de asbestblokken van de schaar tafels via transportbanden in de balenbrekers worden ingevoerd. De vulopeningen zijn met stroken plastic afgesloten. Op deze werkplek worden de asbestblokken weliswaar met kartonnen verpakking en al naar de vulopening geëxpedieerd, doch de afdichting met plakband van beschadigde verpakkingen blijkt niet altijd afdoende te zijn, hetgeen kan leiden tot het morsen van kleine hoeveelheden. Vandaar dat ter plaatse speciale asbeststofzuigers aanwezig zijn.

De blokken worden in de oplosrichting terstond met water vermengd, zodat vanaf dat moment geen gevaar van rondzwevende vezels meer bestaat.

Waar het bij de asbestvezels - in - kwestie gaat om microscopisch kleine deeltjes (tussen 5 en 100 micron), die niet met het blote oog zichtbaar zijn, is het niet alleen een speciaal probleem om de werknemers van dit niet te visualiseren gevaar te doordringen, doch is het uiteraard ook niet goed mogelijk te verklaren, dat het gehele productieproces uit veiligheidsoogpunt gezien geheel foolproof is.

Zoals hieronder aan de hand van door derden verrichte metingen zal worden aangetoond, ligt de concentratie van vezels in de lucht overal in het bedrijf aanmerkelijk beneden de waarde, die in de medische literatuur als aanvaardbaar voor de gezondheid wordt aangemerkt.

Dit neemt niet weg, dat - juist door de onzichtbaarheid van de bewuste vezels - voortdurend waakzaamheid geboden is en dat de aandacht er steeds op gericht moet zijn eventuele, tot dusverre nog niet - ontdekte, bronnen van luchtverontreiniging in de fabriek op te sporen.

Zo is recentelijk een verdergaande beveiliging aan de orde gesteld bij de laatste bewerking, die het eindprodukt ondergaat: het afsnijden van de randen van de rollen asbest om tot de gestandaardiseerde breedte te geraken. De vezels zijn uiteraard op dat moment gebonden, doch bij het op maat snijden kunnen vezels vrijkomen. Adequate voorzieningen zijn in voorbereiding, hoe gering de verontreiniging in feite ook mag zijn.

Dit voorbeeld wordt vermeld om aan te tonen, dat het zoeken naar optimale technische beveiliging een continu-proces is, waar de bedrijfsleiding zonder onderbreking op bedacht dient te zijn.

4. Maatregelen, gericht op het personeel

De personele maatregelen vallen uiteen in:

- instructie en toezicht op naleving voorschriften;
- verstrekking van kleding en beschermingsmiddelen van bedrijfswege
- incidentele acties

Bij indiensttreding worden de werknemers geïnstrueerd over de gezondheidsrisico's en de voorschriften op veiligheidsgebied. Het lager kader is belast met het toezicht op de naleving daarvan. Onder auspiciën van de veiligheidscommissie vindt periodiek bazen-overleg plaats over de bevordering van het opvolgen van de veiligheidsmaatregelen (gebruik stofmaskers, verwijdering van gemorst asbeststof, douchen na afloop van de werkdag enz.)

Aan de werknemers worden van bedrijfswege overalls verstrekt, die in de fabriek achterblijven terwijl ook de reiniging via het bedrijf wordt verzorgd. Er wordt op het ogenblik geëxperimenteerd met weggooi-overalls, die na 3 tot 5 dagen worden vernietigd. Het gebruik van hoofdbedekking wordt gestimuleerd. Op de plaatsen, waar gevaar voor het inademen van vezels bestaat, is het dragen van een - door het bedrijf beschikbaar gesteld - stofmasker verplicht.

De incidentele acties zijn van verschillende aard. Onlangs werd aan alle werknemers door de afdeling personeelszaken een stencil uitgereikt, waarin de algemene instructies voor het werken met asbest nog eens op een rijtje werden gezet. (vgl. bijgevoegde Mededeling). Deze „reminder”, die gebaseerd is op de algemene door de Veiligheidsinspectie uitgevaardigde aanwijzingen, bleek noodzakelijk om de geleidelijk wat verslaptte waakzaamheid opnieuw te wekken. In dit kader kan ook nog vermeld worden, dat van tijd tot tijd inleidingen voor het personeel gehouden worden over onderwerpen, verband houdend met de risico's, die aan het werken met asbest verbonden zijn. Eind 1973 trad Ir. Peters op, terwijl in maart 1974 de bedrijfsartsen van de Koninklijke Maatschappij De Schelde, dr. Stumphius en dr. Gispen op initiatief van de ondernemingsraad een uiteenzetting gaven over de op de scheepswerven geconstateerde relatie tussen asbestverwerking en het optreden van pleurakanker, het mesothelioom.

Tenslotte kan nog worden vermeld, dat de bij de asbestvilt productie betrokken werknemers tweemaal per jaar door een longarts worden onderzocht.

5. De Milieubelasting

De op verschillende plaatsen in de fabriek afgezogen lucht wordt via doekenfilters naar buiten uitgeblazen. Metingen bij deze ventilatoren hebben uitgewezen dat voldaan wordt aan de eisen die

aan de Maximale Immissie Concentratie, d.w.z. de maximale milieubelasting voor de fabrieksomgeving, worden gesteld. Deze MIC-waarde is bepaald op 1/10 à 1/20 van de MAC-waarde (Maximale Acceptable Concentratie). De MAC-waarde, d.w.z. het maximale toegestane aantal vezels per ml., waarbeneden geen gevaar voor het ontstaan van asbestose wordt verwacht voor werknemers, die 8 uur per dag gedurende onbeperkte tijd in deze lucht moeten werken, ligt thans op 2 vezels per milliliter. Alle metingen in de fabriek hebben aanzienlijk lagere waarden (van 0.01 tot 0.20 vezels per ml. in het rapport van de Arbeidsinspectie d.d. 12 december 1973) aangetoond. Uiteraard is de MAC-waarde een arbitraire grootte, die bovendien de neiging heeft in de loop der jaren te worden verlaagd. Naar de huidige stand van de wetenschap mag echter worden geconstateerd, dat zowel binnen de fabriek als daarbuiten de genomen maatregelen tot een bevredigend resultaat hebben geleid.

In dit verband dient nog te worden vermeld, dat de directie streeft naar een constructieve samenwerking met de in de Zaanstreek opererende milieu-groepen. Deze samenwerking is o.m. tot uiting gekomen in het beschikbaar stellen van metingsresultaten aan deze groepen, in fabrieksbezoek en in overleg over de tewerkstelling van vacantie-arbeidskrachten (die op verzoek van de plaatselijke actiegroep niet in de asbestverwerkende afdeling tewerkgesteld zullen worden). Het ligt in de bedoeling dit overleg ook in de toekomst voort te zetten, teneinde te bevorderen dat de dezerzijds legitiem geachte verontrusting van de betrokkenen waar mogelijk uit de weg wordt geruimd.

In dit verband is ook aan TNO de opdracht gegeven om zowel in Wormer als op enkele andere plaatsen in het land luchtmetingen te verrichten, met het oogmerk vergelijkende cijfers te verzamelen over de mate van voorkomen van asbestvezels in de lucht. De resultaten van de luchtmonsteringen zijn thans nog niet beschikbaar, doch zullen zo spoedig mogelijk ter kennis van de Raad van Bestuur worden gebracht.

6. Evaluatie

Het rapport van de reeds vermelde metingen door de Arbeidsinspectie d.d. 12 december 1973 wordt afgesloten met de conclusie, dat „de op de dag van meting gevolgde werkwijze, tezamen met de afzuiging, voldoende waarborg bieden om verspreiding van asbestvezels in de lucht binnen aanvaardbare grenzen te houden“. Daaraan wordt toegevoegd: „Wel moet er op worden toegezien, dat indien er door scheuren in de verpakking asbest op de vloer terecht komt, dit direct wordt verwijderd“. Een aanbeveling, die wij geheel onderschrijven.

Op 13 maart 1974 vonden opnieuw metingen in de fabriek plaats, ditmaal door TNO verricht, die iets hogere waarden voor de concentraties van vezels aangaven dan in het onderzoek van de Arbeidsinspectie werden gevonden. Toch was met één uitzondering (het schuren van de 8e ondercilinder, achterkant, gaf gedurende

korte tijd een overschrijding van de MAC aan) voor alle overige meetpunten ook hier de conclusie van de Arbeidsinspectie van toepassing: „Uit de resultaten van de metingen blijkt, dat de concentratie asbestvezels in de lucht in de werkruimte op alle meetpunten ver beneden de MAC blijft.”

Ondanks deze positieve beoordeling van de situatie in de fabrieksruimten, sluit de directie zich geheel aan bij de constatering van de Arbeidsinspectie, dat dit „geen aanleiding mag zijn om verder streven naar verbetering achterwege te laten”. Het aan het eind van punt 3 genoemde voorbeeld duidt aan, dat de leiding bij voortdurende bedacht is op het zoeken naar mogelijkheden tot verbetering.

Het resultaat van de TNO-metingen op verschillende punten buiten de fabriek moet worden afgewacht om te kunnen nagaan of en, zo ja, op welke wijze nog extra-voorzieningen uit een oogpunt van milieuzorg dienen te worden aangebracht.

Naar het gevoelen van de directie zal echter de nadruk moeten blijven liggen op het streven naar optimale bescherming van de werknemers. Hier doet zich aan de ene kant de vraag voor of nog verder zou moeten worden gegaan met de verstrekking van bepaalde goederen, waarbij gedacht kan worden aan schoeisel, dat bij de aanvang van de arbeid wordt aangetrokken en in de kleedkastjes wordt achtergelaten bij vertrek, en aan hoofdbedekking. Hierdoor zou nog sterker dan voorheen de aandacht erop gevestigd worden, dat de leiding van het bedrijf zich ook haar verantwoordelijkheid ten opzichte van de gezinsleden bewust is.

Anderzijds doet zich duidelijk het probleem voor, dat telkens de aandacht voor een strikte handhaving van de veiligheidsvoorschriften dreigt te verslappen, zowel bij de uitvoerenden als bij het toezichthoudend personeel: de stofmaskers worden onder de kin geschoven en gemorst asbest wordt niet terstond bevochtigd of met de asbeststofzuiger verwijderd. De directie stelt zich voor dit vraagstuk opnieuw aan de orde te stellen in de Ondernemingsraad, met het oogmerk de mogelijkheden na te gaan van een continue veiligheidscampagne, te voeren met alle beschikbare middelen (personeelsorgaan, mededelingen, affiches, inleidingen, steekproefsgewijze controle, premies, boetes, enz.)

Wormer, 30 juli 1974
De directie, van Fabrik Wormer
van Van Gelder Papier N.V.